

وزارت کشور - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت راه و شهرسازی - وزارت اطلاعات
وزارت نفت - وزارت نیرو - وزارت جهاد کشاورزی
وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - وزارت امور اقتصادی و دارایی
وزارت امور خارجه - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
سازمان برنامه و بودجه کشور - سازمان انرژی اتمی ایران
سازمان حفاظت محیط زیست - سازمان ملی استاندارد ایران
گمرک جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۹/۲۴ به پیشنهاد مشترک وزارت کشور (سازمان مدیریت بحران کشور) و سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد بند (س) ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران کشور - مصوب ۱۳۹۸ -، آیین نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین نامه اجرایی بند (س) ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران کشور

- ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:
  - ۱- سازمان: سازمان مدیریت بحران کشور.
  - ۲- قانون: قانون مدیریت بحران کشور - مصوب ۱۳۹۸.
  - ۳- دستگاه های اجرایی: دستگاه های موضوع ماده (۲) قانون.
  - ۴- دستگاه مسئول: دستگاهی که در ارتباط با فعالیت مورد نظر دارای وظایف قانونی است.
  - ۵- دستگاه همکار: دستگاهی که در چهارچوب اختیارات قانونی خود و با توجه به ظرفیت های اجرایی با هماهنگی دستگاه مسئول، عهده دار بخشی از وظایف و پاسخگویی مسئولیت محول شده می باشد. سازوکار همکاری بر اساس توافق میان دستگاه مسئول و همکار تعیین می گردد.

۶- مواد خطرناک: کلیه مواد با ماهیت شیمیایی، زیستی (بیولوژیک)، پرتوزا و انفجاری و با منشأ طبیعی یا مصنوعی که به صورت مایع، جامد و گاز در محیط وجود دارند و در صورت عدم مدیریت صحیح و عدم رعایت ایمنی در زمان تولید، حمل و نقل، بارگیری، نگهداری، تخلیه و مصرف یا امحا می‌توانند باعث انفجار، آتش‌سوزی، خرابی تجهیزات، مسمومیت، سوختگی، دریافت تشعشع، بیماری و مرگ انسان یا حیوان و اثرات زیان‌بار بر روی گیاهان و محیط‌زیست گردند. مواد خطرناک بر اساس خصوصیات خود در نه گروه به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند:

الف- گروه اول: مواد منفجره.

ب- گروه دوم: گازها.

پ- گروه سوم: مایعات قابل اشتعال.

ت- گروه چهارم: جامدات قابل اشتعال.

ث- گروه پنجم: اکسیدکننده‌ها و پراکسیدهای آلی.

ج- گروه ششم: مواد سمی و عفونی.

چ- گروه هفتم: مواد پرتوزا.

ح- گروه هشتم: مواد خورنده.

خ- گروه نهم: سایر مواد خطرناک.

۷- شماره شناسایی بین‌المللی ماده (عدد UN): شماره‌ای که بر اساس تفاهم‌نامه (پروتکل)‌های شماره‌گذاری کارگروه تخصصی حمل و نقل کالاهای خطرناک ملل متحد به صورت عدد چهار رقمی برای شناسایی مواد خطرناک تعیین شده است.

۸- شماره کملر: شماره‌ای که به صورت دو یا سه رقم و یک حرف، بیانگر میزان آسیب‌رسانی ماده خطرناک است و در ردیف شماره‌های مربوط به اقدامات اضطراری می‌باشد و بر روی حامل‌های استاندارد مواد خطرناک درج می‌گردد.

۹- لوزی خطر: نمادی بین‌المللی مشتمل بر چهار رنگ قراردادی و در ردیف شماره‌های مربوط به اقدامات اضطراری که شدت احتمالی مخاطرات بهداشتی (آبی)، قابلیت اشتعال (قرمز)، واکنش‌پذیری (زرد) و خطرات خاص (سفید) ناشی از مواد خطرناک را بر حسب درجه خطرناکی (از درجه صفر تا درجه چهار در هر بخش) نشان می‌دهد. از این لوزی برای شناسایی خطرات مربوط به یک ماده خطرناک استفاده می‌شود تا عوامل دست‌اندرکار استفاده از این مواد با آگاهی از نوع مخاطره مربوط، دچار صدمه و آسیب نشوند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۰/۹/۲۹

۱۰- برگه اطلاعات ایمنی ماده خطرناک: برگه‌ای شامل (۱۶) مورد اطلاعات اساسی مواد شیمیایی که مشخصات کلی ماده و خلاصه‌ای از مهم‌ترین خطرات بهداشتی، ایمنی، محیط‌زیستی آن را به همراه اقدامات پیشگیرانه و حفاظتی، واکنش در شرایط اضطراری، حوادث مواد خطرناک نظیر انفجار، آتش‌سوزی، تماس پوستی، مواجهه تنفسی یا گوارشی، نشت، ریزش، رهاسدن در محیط، خطرات پرتوگیری و پخش مواد پرتوزا و مانند آن در مراحل مختلف نگهداری، حمل، انبارداری، جابه‌جایی و مصرف مواد خطرناک مشخص می‌کند و باید توسط تولیدکننده یا متصدی کالا تهیه و ارایه شود.

۱۱- حد مجاز مواجهه شغلی: حدود تماس شغلی کارکنان با آلاینده‌های محیط کار و عوامل زیان‌آور محیط کار می‌باشد. مقادیر و غلظت‌های مجاز مواجهه با عوامل شیمیایی در سه گروه متوسط وزنی زمانی (OEL-TWA)، حد مواجهه شغلی کوتاه‌مدت (OEL-STEL) و حد مجاز مواجهه سقفی (OEL-C) توسط مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین و ابلاغ می‌گردد.

۱۲- آرایه (ماتریس) سازگاری یا تجانس شیمیایی: به میزان ثبات و پایداری یک ماده خطرناک در هنگام ترکیب یا هم‌جواری با ماده دیگر اطلاق می‌گردد. بر این اساس، نحوه قرارگیری و چینش مواد شیمیایی در کنار هم که در زمان بارگیری، تخلیه و قرارگیری در انبار، اهمیت ویژه‌ای می‌یابند، در آرایه (ماتریس) سازگاری یا تجانس شیمیایی بیان می‌گردد.

۱۳- تأسیسات مواد خطرناک: هرگونه تأسیسات صنعتی و فراورشی شامل کلیه شرکت‌ها، سازمان‌ها، کارخانه‌ها، مؤسسات اعم از دولتی و غیردولتی که حسب ماهیت ذاتی، یکی از نه گروه مواد خطرناک را در حجم عمده تولید، مصرف، منتقل، ذخیره و بارگیری می‌نمایند.

۱۴- مسئول تأسیسات: بالاترین مقام اجرایی که مسئولیت مدیریت ایمنی عملیات و نگهداری تأسیسات مواد خطرناک را بر عهده دارد.

۱۵- متصدی کالا: صاحبان مشاغل، اصناف و کارگاه‌های مرتبط با تولید، فروش، واردات و صادرات مواد خطرناک که ملزم به دریافت پروانه تخصصی و فنی از وزارت صنعت، معدن و تجارت، مطابق ماده (۱۳) قانون نظام صنفی کشور - مصوب ۱۳۸۲ - هستند و این مواد را تولید، مصرف، توزیع و نگهداری می‌نمایند.

۱۶- متصدی حمل و نقل: کلیه سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات حمل و نقل، سازمان‌ها، کارخانه‌ها و مانند آنها اعم از دولتی و غیردولتی که به حمل‌ونقل محموله‌های خطرناک (تولیدات یا مواد اولیه) مبادرت می‌ورزند و دارای پروانه فعالیت معتبر از وزارت راه و شهرسازی می‌باشند.

۱۷- سامانه ملی مواد خطرناک: سامانه جامع رهگیری، پایش و مدیریت خطرپذیری مواد خطرناک کشور که اطلاعات کلیه مواد خطرناک در آن بارگذاری و به‌روزرسانی می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

- ۱۸- گواهی نامه ایمنی:** گواهی نامه قابل صدور توسط مراجع حقوقی ذیصلاح و یا دستگاه اجرایی متولی که در آن صحت رعایت موارد ایمنی در حمل و نقل، نگهداری، تولید و مصرف مواد خطرناک توسط مسئول ایمنی مرتبط با هر نوع از مواد مورد بازرسی و ارزیابی قرار می گیرد.
- ۱۹- واحد/اداره/سازمان آتش نشانی:** منظور از واحد، بخش آتش نشانی تخصصی مربوط به دستگاه های اجرایی، منظور از اداره، اداره آتش نشانی مستقر در شهرها (زیر نظر شهرداری) و منظور از سازمان، سازمان آتش نشانی مستقر در تهران (زیر نظر شهرداری) می باشد.
- ۲۰- پسماند:** مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) که به طور مستقیم یا غیرمستقیم حاصل از فعالیت انسان است و از نظر تولیدکننده، زائد تلقی می گردد. پسماندها به پنج گروه عادی، بیمارستانی، ویژه، کشاورزی و صنعتی تقسیم می شوند.
- ۲۱- فرمانده میدان:** شخص حقیقی و دارای صلاحیت و توانمندی های تخصصی لازم که به تشخیص فرمانده عملیات پاسخ به بحران، منصوب و در سطوح شهرستانی، استانی و ملی مسئولیت تخصصی عملیات فرماندهی، برنامه ریزی، ساماندهی، مدیریت و رهبری صحنه یا منطقه وقوع حادثه یا سانحه را در کلیه ابعاد پاسخ به شرایط اضطراری متناسب با نوع بحران برعهده دارد.
- ۲۲- پرتوگیری:** عمل یا شرایط قرار گرفتن در معرض تابش پرتو طبق تعریف مرکز نظام ایمنی هسته ای کشور که می تواند شامل پرتوگیری خارجی (از منابع خارج از بدن) یا پرتوگیری داخلی (از منابع داخل بدن) باشد.
- ۲۳- مواد و تجهیزات پرتوزا:** مواد و تجهیزاتی که به دلیل وجود پدیده پرتوزایی در آنها، طبق قوانین ملی یا به واسطه مقررات و ضوابط مرکز نظام ایمنی هسته ای کشور تحت نظارت واحد قانونی مربوط قرار می گیرد.
- ۲۴- واحد قانونی:** هریک از دستگاه های اجرایی که در چهارچوب وظایف و اختیارات تعریف شده، قانوناً عهده دار مسئولیت نظارت بر الزامات مرتبط با مواد خطرناک نه گانه مندرج در بند (۶) ماده (۱) این آیین نامه در مراحل مختلف نگهداری، حمل، مصرف و ایمنی مواد خطرناک می باشند.
- ۲۵- پاسخ اولیه:** استفاده از ظرفیت ها و منابع در اختیار واحد/ اداره/ سازمان آتش نشانی در حوزه استحفاظی محل رخداد حادثه، به منظور انجام اقدامات ایمنی لازم برای حذف، بازرسی، کاهش و یا ایجاد حریم مناسب جهت حفاظت از افراد در معرض خطر تا زمان رسیدن دستگاه مسئول براساس مفاد این آیین نامه.
- ۲۶- بازیابی ایمنی پیش از راه اندازی:** فرایندی بر مبنای ارزیابی مستندات و صحت گذاری میدانی که به منظور حصول اطمینان از یکپارچگی ماشینی تأسیسات، وجود/ استقرار مؤلفه های ایمنی موردنیاز و عملیاتی بودن و آماده به کار بودن آنها قبل از ورود ماده خطرناک به تأسیسات مربوط انجام می شود.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۰/۹/۲۹

ماده ۲- کلیه مراحل فرایند مدیریت مواد خطرناک موضوع بند (۶) ماده (۱) این آیین نامه در قلمروی جمهوری اسلامی ایران مشمول این آیین نامه می باشد.

ماده ۳- تا زمان تدوین فهرست ملی مواد خطرناک موضوع ماده (۵۱) این آیین نامه، فهرست مواد خطرناک مندرج در آخرین ویرایش کتاب راهنمای پاسخ اضطراری (DOT) - Emergency Response Guide)) مرجع فهرست مواد خطرناک مشمول این آیین نامه می باشد.

ماده ۴- رعایت آرایه (ماتریس) سازگاری یا تجانس شیمیایی در کلیه مراحل تولید، حمل و نقل، نگهداری و انبارداری در زنجیره تأمین مواد خطرناک توسط متصدی کالا و حمل و نقل الزامی است.

ماده ۵- دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارت راه و شهرسازی مکلفند تمامی محیط‌های در ارتباط با مواد خطرناک تحت نظر خود را متناسب با نوع و میزان ماده خطرناک براساس استانداردهای مرتبط تجهیز نمایند. همچنین مسئولیت نظارت و بررسی دوره‌ای بر تأمین ایمنی و حفاظت مواد خطرناک، استانداردها و اسناد مورد نیاز ایمنی اماکن، تأسیسات، کارخانه‌ها، مراکز و نظایر آن که مرتبط با مواد خطرناک است، بر عهده واحد قانونی مربوط می باشد.

تبصره- با توجه به استقرار بخش خصوصی در شهرک‌ها و واحدهای صنعتی، تأمین تجهیزات ایمنی و رفع آلودگی به عهده بخش خصوصی مربوط و نظارت و بررسی دوره‌ای تأمین ایمنی و حفاظت مواد خطرناک بر عهده واحد قانونی مرتبط خواهد بود.

ماده ۶- درج اطلاعات کلیدی ایمنی، مخاطرات و اقدام اضطراری در مراحل بسته‌بندی و برچسب‌گذاری مواد خطرناک روی حامل / ناوگان / محصول مطابق ضوابط ملی الزامی می باشد. در صورت فقدان ضوابط ملی، لازم است از استانداردها و ضوابط بین‌المللی استفاده شود. این اطلاعات می تواند شامل برگه اطلاعات ایمنی ماده خطرناک، لوزی خطر، علائم استاندارد خطر، شماره شناسایی ماده، شماره کملر و مانند آن باشد.

ماده ۷- دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارت راه و شهرسازی موظفند علاوه بر رعایت مفاد این آیین نامه نسبت به تأمین ایمنی و نگهداری، تدوین و ابلاغ شیوه‌نامه‌ها، رویه‌های اجرایی و دستورالعمل‌های متناسب با نگهداری، حمل و مصرف مواد خطرناک در حوزه وظایف و قوانین دستگاه متبوع در تأسیسات مواد خطرناک یا اماکن پرخطر تحت مدیریت خود اقدام نمایند.

تبصره- برای نظارت بر فرایندهای واپایش (کنترل) در کلیه فعالیت‌های مرتبط با مواد خطرناک در سازمان‌ها، شرکت‌ها، کارگاه‌ها و انبارها، ساماندهی واحد/ بخش ایمنی، بهداشت و محیط‌زیست ضروری می باشد.

ماده ۸- مسئولیت تأمین ایمنی در تأسیسات مواد خطرناک بر عهده مسئول تأسیسات و در اصناف، اماکن و مشاغل مشمول قانون نظام صنفی کشور بر عهده متصدی کالا و در فرایند

حمل و نقل مواد خطرناک بر عهده متصدی حمل و نقل مطابق با ضوابط و دستورالعمل‌های مصوب و استانداردهای مربوط است.

تبصره ۱- تولیدکنندگان و واردکنندگان مواد خطرناک موظف به تهیه برگه اطلاعات ایمنی ماده خطرناک بر اساس استانداردهای مربوط هستند و لازم است این برگه در فرایند حمل، انبارش، مصرف و فروش مواد خطرناک درج شده باشد.

تبصره ۲- علامت‌گذاری پسماندهای هسته‌ای و پرتوی بر اساس مقررات و ضوابط مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور (سازمان انرژی اتمی ایران) صورت می‌پذیرد. همچنین علامت‌گذاری پسماندهای غیرهسته‌ای با نظارت سازمان حفاظت محیط‌زیست انجام می‌گردد.

تبصره ۳- مسئولیت تأمین ایمنی در تولید و بسته‌بندی مواد خطرناک بر عهده متصدی کالا و دستگاه مسئول مربوط می‌باشد.

ماده ۹- بر اساس قانون حفاظت در برابر اشعه - مصوب ۱۳۶۸- سازمان انرژی اتمی ایران واحد قانونی ناظر بر استفاده ایمن از انرژی هسته‌ای و منابع پرتوی کشور می‌باشد و در این راستا رعایت مقررات و ضوابط مصوب آن سازمان در انجام هرگونه فعالیت پرتوی در سطح کشور توسط بهره‌برداران و دارندگان پروانه/ مجوز الزامی است.

ماده ۱۰- کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با مواد خطرناک موظفند ظرف یک‌سال از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، نسبت به تدوین برنامه آموزشی و برگزاری دوره‌های آموزشی ایمنی متناسب با مواد خطرناک برای تمامی کارکنان شاغل (اعم از رسمی، قراردادی، پیمانی و یا سایر عناوین همکاری) در تأسیسات مواد خطرناک، توسط مراکز ذی‌صلاح و مورد تأیید دستگاه مسئول، اقدام نمایند. دوره‌های آموزشی گذرانده‌شده کارکنان در سوابق آموزشی ایشان درج می‌گردد.

تبصره ۱- واگذاری مشاغل مربوط به تأسیسات مواد خطرناک به افراد، منوط به گذراندن دوره آموزشی ایمنی متناسب با نوع ماده خطرناک است.

تبصره ۲- در خصوص دوره‌هایی که به تشخیص دستگاه مسئول نیاز به بازآموزی دارند، متناسب با برنامه آموزشی موضوع این ماده اقدام می‌گردد.

ماده ۱۱- دستگاه‌های اجرایی مسئول و همکار در حوزه مواد خطرناک، باید به نحوی در اسناد مناقصات و شرایط خصوصی قراردادهای برنامه‌ریزی و اقدام نمایند که کارکنان مرتبط با حوزه مواد خطرناک در شرکت‌های مشاور و پیمانکار، به تشخیص دستگاه اجرایی مربوط موظف به ارائه گواهی‌نامه‌های مورد قبول یا شرکت در دوره‌های آموزشی و بازآموزی مورد نظر دستگاه مسئول و اخذ نمره قبولی گردند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

ماده ۱۲- کلیه دستگاه‌های مرتبط با حمل و نقل مواد خطرناک موظفند با هماهنگی وزارت راه و شهرسازی نسبت به تعیین عناوین دوره‌های آموزشی و سرفصل‌های مورد نیاز متصدیان و رانندگان ناوگان حمل و نقل مواد خطرناک در حوزه تخصصی مربوط اقدام نمایند.

ماده ۱۳- به منظور کاهش سطح خطر در کلیه تأسیسات مواد خطرناک، دستگاه‌های اجرایی مربوط موظف به انجام مطالعات تحلیل مخاطرات فرایندی می‌باشند. تحلیل خطرات فرایندی حداقل باید با استفاده از روش‌های کیفی و کمی بر اساس استانداردها و رویه‌های عمل ملی و بین‌المللی، متناسب با نوع تأسیسات انجام گردد. این مطالعات باید در بازه زمانی حداکثر هفت‌ساله یا پس از تغییرات عمده در تأسیسات، بازبینی و به‌روزرسانی شود.

ماده ۱۴- دستگاه‌های بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارت راه و شهرسازی در حیطه تخصصی و در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، موظف به احصای عناوین استانداردهای تخصصی موردنیاز در حوزه مواد خطرناک می‌باشند. کلیه دستگاه‌های مذکور موظفند ظرف شش ماه پس از احصای عناوین استانداردهای ملی موردنیاز، پیش‌نویس استانداردهای تخصصی خود را برای طرح و تصویب به سازمان ملی استاندارد ایران ارایه نمایند.

ماده ۱۵- سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون، وزارت راه و شهرسازی، وزارت اطلاعات و شورای امنیت کشور ظرف یک‌سال از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، سامانه ملی مواد خطرناک کشور را طراحی و راه‌اندازی نماید. تدوین شیوه‌نامه اجرایی بارگذاری اطلاعات در این سامانه بر عهده کارگروه مواد خطرناک موضوع ماده (۵۱) این آیین‌نامه است که پس از تأیید وزارت اطلاعات و شورای امنیت کشور لازم‌الاجرا می‌باشد. این سامانه دارای طبقه‌بندی امنیتی است و موارد امنیتی در ایجاد، نگهداری و بارگذاری داده‌ها، اطلاعات و دسترسی به آن باید توسط سازمان لحاظ شود.

تبصره ۱- دستگاه‌های اجرایی و بخش خصوصی موظف به همکاری در تکمیل و به‌روزرسانی داده‌ها و اطلاعات سامانه ملی مواد خطرناک با رعایت مسایل امنیتی می‌باشند. سازمان‌های امدادی، وزارت اطلاعات، وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان پدافند غیرعامل کشور، استانداری‌ها، وزارت راه و شهرسازی، ستاد کل نیروهای مسلح و کلیه دستگاه‌های مسئول و همکار مرتبط در فرایند مدیریت مواد خطرناک در صورت نیاز تخصصی و برحسب مأموریت محول‌شده و متناسب با سطوح امنیتی باید امکان دسترسی به این سامانه را داشته باشند. سطح و شیوه دسترسی دستگاه‌های یادشده تابع شیوه‌نامه موضوع این ماده است.

تبصره ۲- مسئولیت به‌روزرسانی بخش مواد شیمیایی در این سامانه بر عهده وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، نفت و نیرو در حیطه وظایف خود، در بخش مواد پرتوزا، بر عهده

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

سازمان انرژی اتمی ایران، در بخش مواد زیستی و عفونی حوزه انسان، بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، در بخش مواد زیستی و عفونی، سموم سنواتی و کودهای شیمیایی حوزه کشاورزی و دام، بر عهده وزارت جهاد کشاورزی، در بخش مواد منفجره، بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، در بخش حمل و نقل و عبور (ترانزیت) مواد خطرناک، بر عهده وزارت راه و شهرسازی، در بخش پسماند خطرناک، بر عهده سازمان حفاظت محیط زیست، در بخش حوادث و بانک اطلاعات اماکن پرخطر در این سامانه و در محدوده شهرها و اماکن مسکونی خارج از حیطه وظایف دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون بر عهده سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و سازمان‌های امدادی و مسئولیت به‌روزرسانی بخش بانک اطلاعات انبارهای انباشت و واردات مواد خطرناک در این سامانه بر عهده گمرک جمهوری اسلامی ایران و سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی می‌باشد.

ماده ۱۶- واردات هرگونه مواد خطرناک به کشور باید با اخذ مجوزهای لازم از واحدهای قانونی مربوط صورت پذیرد و واحد قانونی صادرکننده مجوز نسبت به بارگذاری مجوز ورود، با در نظر داشتن ملاحظات امنیتی در سامانه موضوع ماده (۱۵) این آیین‌نامه اقدام نماید.

ماده ۱۷- گمرک جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی، کلیه مواد خطرناک مشکوک و بلا تکلیف و مواد خطرناک فاسدشده‌ای که در مبادی ورودی کشور هستند و یا به پسماند مواد خطرناک تبدیل شده‌اند را با نظارت سازمان حفاظت محیط زیست و استعلام از دستگاه اجرایی صادرکننده مجوز واردات، ضمن رعایت آرایه (ماتریس) سازگاری یا تجانس شیمیایی در انباری ویژه که از قبل مکان‌یابی شده است، از سایر مواد جداسازی و انبارش نماید. دستگاه اجرایی صادرکننده مجوز واردات باید در حداقل زمان ممکن و متناسب با نوع مواد خطرناک ظرف یک‌ماه پس از آن نسبت به تعیین تکلیف این مواد اقدام کند.

تبصره ۵- در خصوص مواد خطرناک بلا تکلیف و بلا تصدی که در انبارهای گمرک کشور باقی مانده‌اند، متناسب با سطح خطر مواد انبارشده و یا در صورتی که حداکثر سه ماه به تشخیص گمرک جمهوری اسلامی ایران و برگه اطلاعات ایمنی ماده خطرناک از مدت ماندگاری آنها در انبارها گذشته باشد، وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت کشور موظف است ضمن طراحی سازوکار لازم جهت امحاء، خروج یا هر عملیات دیگر به منظور رفع خطر را از طریق سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی کشور و گمرک جمهوری اسلامی ایران با نظارت سازمان حفاظت محیط زیست با هماهنگی دستگاه مسئول، اقدام نماید.

ماده ۱۸- مسئولیت تأمین ایمنی مواد خطرناک در مدت حمل با متصدی حمل دارای مجوز حمل کالاهای خطرناک و پس از تحویل، با مرجع تحویل‌گیرنده می‌باشد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

تبصره ۱- کلیه اطلاعات ایمنی و شرایط حفظ و نگهداری کالاهای خطرناک مرتبط با حمل و نقل، نگهداری، توزیع و مصرف آن، باید در قالب برگه مشخصات ایمنی کالا (MSDS) از ناحیه تولیدکننده یا صاحب کالا، قبل از آغاز حمل از ناحیه فرستنده کالا و قبل و یا همزمان با تحویل کالا به گیرنده کالا در مقصد ارایه شود.

تبصره ۲- در مدت زمان نگهداشت مواد خطرناک در گمرک، مسئولیت تأمین ایمنی به عهده اداره امور گمرکی ذی ربط می باشد.

تبصره ۳- مسئولیت تأمین ایمنی در هنگام حمل و نقل مواد پرتوزای وارداتی، مطابق مقررات و ضوابط مرکز نظام ایمنی هسته‌های کشور، بر عهده متصدی حمل و نقل و متصدی کالا می باشد.

ماده ۱۹- نظارت بر رعایت مقررات و ضوابط جاری کشور در موضوع حمل و نقل مواد خطرناک (داخلی و عبوری (ترانزیت)) مطابق با رویه‌های موجود بر عهده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و وزارت راه و شهرسازی است. وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مسئولیت نظارت بر رعایت مقررات و ضوابط مربوط در حوزه‌های ذی ربط را دارا می باشد. سازمان‌ها و دستگاه‌های مرتبط ملزم به همکاری در نظارت و تأمین و به‌روز نگه داشتن تجهیزات نظارتی متناسب بر اساس ماده خطرناک مرتبط در مرزبانی‌ها و اداره امور گمرکی مستقر در مرزها می باشند.

تبصره ۱- وزارت راه و شهرسازی و واحدهای قانونی مرتبط با مواد خطرناک ملزم به نظارت بر حمل و نقل مواد خطرناک از مبدأ مرزهای رسمی کشور می باشند. سازمان امور گمرکی نیز موظف است در مرزهایی که مواد خطرناک وارد یا صادر می شود، محل نگهداری مناسب را مطابق با استانداردهای ملی و بین‌المللی به تشخیص واحد قانونی مربوط تأمین نماید.

تبصره ۲ - در صورت فقدان یا کمبود تجهیزات پایش و بازرسی مواد خطرناک در مرزبانی یا گمرک جمهوری اسلامی ایران، سازمان امور گمرکی موظف است با همکاری دستگاه اجرایی مسئول، بر اساس طبقه‌بندی نه گانه مواد خطرناک نسبت به تهیه و نصب تجهیزات مربوط اقدام نماید. هر یک از دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و افراد حقیقی و حقوقی ذی نفع، با مسئولیت گمرک جمهوری اسلامی ایران و به تشخیص دستگاه مسئول، موظفند تجهیزات مربوط را برای پایش مواد در اختیار مرزبانی یا اداره امور گمرکی دستگاه مربوط قرار دهند.

تبصره ۳ - اگر محموله‌ای به تشخیص واحد قانونی، مرزبانی و یا اداره امور گمرکی مربوط مشکوک به دارا بودن منبع/ مواد/ آلودگی هسته‌ای و یا پرتوزا باشد، مرزبانی و یا اداره امور گمرکی مربوط موظفند ضمن رعایت مقررات و ضوابط مرکز نظام ایمنی هسته‌های کشور و برقراری ایمنی و امنیت موقت محموله مشکوک، در خصوص انتقال به محل نگهداری ایمن با سازمان انرژی اتمی ایران هماهنگی لازم را به عمل آورند. سازمان انرژی اتمی ایران موظف است پس از دریافت اسناد و مدارک محموله، در صورت تشخیص، تجهیزات و گروه تخصصی مربوط به ایمن‌سازی و مهار منابع پرتوزا را در

تصویب نامه هیئت وزیران

کوتاه‌ترین زمان ممکن به مرزبانی و یا اداره امور گمرکی مربوط اعزام نماید. در این خصوص می‌توان به تشخیص و راهنمایی سازمان انرژی اتمی ایران، از ظرفیت گروه‌های آمادگی و مقابله محلی / استانی مدیریت بحران استفاده نمود.

ماده ۲۰- حمل و نقل هرگونه ماده خطرناک در کشور در صورتی مجاز است که پروانه / مجوزهای لازم از واحدهای قانونی مربوط اخذ شود و محموله مورد نظر دارای اسناد و برگه (فرم)های کالای خطرناک، برگه اطلاعات ایمنی، شرایط نگهداری و حمل و نقل استاندارد باشد.

ماده ۲۱- متصدی حمل و نقل موظف است قبل از صدور بارنامه، مجوزهای لازم را از مبادی ذی‌ربط مواد خطرناک دریافت نماید. متصدیان حمل و نقل جهت اخذ مجوز برای حمل و نقل و عبور مواد خطرناک پرتوزا از سازمان انرژی اتمی ایران، مواد منفجره از وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، مواد مخدر با مصارف دارویی از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مواد بیولوژیک (زیستی) حوزه انسان از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با تأییدیه وزارت اطلاعات، مواد بیولوژیک (زیستی) و سموم شیمیایی حوزه کشاورزی و دام و طیور و نباتات و سموم سنواتی از وزارت جهاد کشاورزی، مواد سوختی و نفتی از وزارت راه و شهرسازی، پسماندهای حاصل از مواد خطرناک از سازمان حفاظت محیط‌زیست و مواد شیمیایی خطرناک از وزارت صنعت، معدن و تجارت با تأییدیه وزارت اطلاعات اقدام نمایند. تمامی مجوزهای حمل داخلی و یا عبوری (ترانزیت) مواد خطرناک صادرشده توسط واحدهای قانونی مربوط به مواد خطرناک نه‌گانه مشمول این آیین‌نامه باید بر روی سامانه ملی مواد خطرناک پیش‌بینی شده در ماده (۱۵) این آیین‌نامه توسط واحد صادرکننده مجوز بارگذاری گردد.

ماده ۲۲- حمل و ورود هرگونه مواد خطرناک در قسمت حمل مسافر وسایل نقلیه عمومی ممنوع می‌باشد. حمل مواد خطرناک در قسمت حمل بار وسایل نقلیه عمومی حسب مورد تابع مقررات و ضوابط ملی و بین‌المللی و با اخذ مجوزهای لازم از واحدهای قانونی مربوط است.

ماده ۲۳- وزارت راه و شهرسازی شش ماه پس از اعلام مناطق حساس محیط‌زیستی در مجاورت شبکه حمل و نقل جاده‌ای برون‌شهری توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست، مسیرهای مجاز و ممنوع تردد مواد خطرناک را تعیین و طی برنامه زمان‌بندی با اولویت مسیرهای پرتردد نسبت به ایجاد توقفگاه‌های اضطراری وسایل نقلیه مواد خطرناک و انتشار نقشه موقعیت آنها اقدام نماید.

ماده ۲۴- مواد خطرناک صرفاً با مجوز دستگاه ذی‌ربط در انبارها و باراندازها نگهداری می‌شود و حریم ایمنی آن با سازه‌های مجاور با رعایت استانداردهای ملی و بین‌المللی صورت می‌گیرد. همچنین در مکان‌یابی انبارهای مواد خطرناک باید از چهار جهت دسترسی مناسب برای خودروهای سنگین آتش‌نشانی و امدادی برای استقرار بهینه در زمان رخداد حوادث و سوانح وجود داشته باشد و امکان سرایت آتش‌سوزی به املاک مجاور به حداقل میزان ممکن کاهش یابد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۰/۹/۲۹

تبصره - دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون موظفند پیش‌نویس استانداردها و مقررات لازم و مختص مراکز خرید و فروش و انبارهای مواد خطرناک و همچنین استانداردهای مرتبط با برجسب محیط‌زیستی مواد خطرناک را ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و برای طرح و تصویب به واحدهای قانونی مربوط ارسال نمایند. استانداردهای ملی مربوط در بازه زمانی دوساله برابر فرایند تدوین استانداردهای ملی موردبازنگری قرار می‌گیرند.

ماده ۲۵- در کلیه مراحل خرید، فروش، نگهداری و توزیع اقلام شیمیایی و زیستی خطرناک، رعایت دستورالعمل اجرایی شماره ۶۰/۲۳۵۹۲۸ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۲ موضوع ثبت شناسنامه، اخذ و نصب شناسه کالای شیمیایی و زیستی خطرناک ابلاغی وزارت صنعت، معدن و تجارت توسط کارخانجات، کارگاه‌ها، مراکز صنعتی و تولیدی بخش خصوصی، مراکز فروش داخلی، واردکنندگان صادرکنندگان، اتحادیه صنف مواد شیمیایی و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط الزامی است.

ماده ۲۶- کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با مواد خطرناک و متصدیان کالا موظفند کالا، تجهیزات، انبار، محل تولید و نگهداری و همچنین فرایند توزیع و حمل و نقل مواد خطرناک و هرگونه خسارات احتمالی متناسب با سطح کمینه خطر به شخص ثالث و محیط‌زیست و کارکنان مربوط به خود را بیمه نمایند. صدور یا تمدید هرگونه مجوز فعالیت و پروانه تخصصی و فنی مواد خطرناک منوط به رعایت کلیه الزامات یادشده می‌باشد.

تبصره - پوشش بیمه‌ای تأسیسات هسته‌ای و فعالیت‌های پرتوی مطابق با قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۲۷- به‌منظور جبران بخشی از خسارت‌های واردشده به محیط‌زیست ناشی از حوادث و سوانح مواد خطرناک و تصادفات رانندگی مرتبط با حمل و نقل، انتقال و انتشار ناخواسته مواد مذکور، اخذ پوشش بیمه‌ای توسط حاملان و متصدیان مواد خطرناک الزامی است. شرایط بیمه‌نامه ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، توسط بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران با همکاری سازمان حفاظت محیط‌زیست و اخذ نظر از دستگاه‌های ذی‌نفع تهیه و پس از تصویب در شورای عالی بیمه لازم‌الاجرا می‌گردد.

تبصره - در حوادث منجر به انتشار آلودگی در محیط‌زیست، عامل ایجاد آلودگی باید کلیه هزینه‌های امحای مواد آلوده و پاک‌سازی منبع آلاینده محیط‌زیست را پرداخت نماید.

ماده ۲۸- رعایت مفاد کلیه موافقت‌نامه‌های بین‌المللی در خصوص مواد خطرناک که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده، توسط دستگاه‌های مسئول الزامی است.

ماده ۲۹- مصرف‌کنندگان و صاحبان مواد خطرناک از جمله آلاینده‌های آلی پایدار، آزبست، فلزات سنگین شامل سرب، کادمیوم، کروم، آرسنیک، جیوه و ترکیبات آن در هر شکلی از ماده اولیه، محصول و یا پسماند و فاضلاب، موظف به جلوگیری از انتشار خارج از محدوده مجاز این آلاینده‌ها در منابع محیط‌زیستی هستند.

تبصره - تعیین حدود مجاز انتشار آلودگی در منابع محیط‌زیستی توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست با همکاری دستگاه‌های مربوط ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تدوین و برای اجرا به واحد قانونی مربوط ابلاغ می‌گردد.

ماده ۳۰ - وزارت کشور موظف به تعیین محل‌های دفن پسماندهای خطرناک بر اساس ضوابط ابلاغی سازمان حفاظت محیط‌زیست پس از تأیید نهایی واحد قانونی مربوط می‌باشد. سازمان حفاظت محیط‌زیست موظف به نظارت بر حسن اجرای ضوابط مربوط است.

ماده ۳۱ - تمامی پسماندهای خطرناک قبل از دفع نهایی، باید منطبق بر ضوابط و دستورالعمل‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست و معیارهای هر گروه از مواد خطرناک نه‌گانه، توسط متصدیان کالا بی‌خطر یا کم‌خطر گردد.

تبصره ۱ - سازوکار لازم جهت دفع پسماندهای مواد پرتوزا توسط سازمان انرژی اتمی ایران با همکاری سازمان حفاظت محیط‌زیست طبق ضوابط و استانداردهای مربوط در نظر گرفته می‌شود.

تبصره ۲ - جمع‌آوری و امحای پسماندهای آفت‌کش‌ها، سموم سنواتی، کودها و داروهای مورد استفاده در بخش کشاورزی باید منطبق بر ضوابط و دستورالعمل‌ها و تحت نظارت سازمان حفاظت محیط‌زیست توسط وزارت جهاد کشاورزی صورت پذیرد.

ماده ۳۲ - در مصرف مواد خطرناک در محیط‌های کار، رعایت حد مجاز مواجهه شغلی کارکنان با عوامل زیان‌آور شیمیایی ضروری است.

ماده ۳۳ - مسئولیت هرگونه سهل‌انگاری در تأمین و نگهداری و آماده‌به‌کار نگه‌داشتن تجهیزات ایمنی، اعلان و اطفای حریق متناسب با نوع ماده خطرناک بر عهده مسئول تأسیسات/متصدی کالا/متصدی حمل و نقل می‌باشد.

ماده ۳۴ - در صورت فقدان تجهیزات لازم در داخل کشور برای تشخیص و رفع آلودگی توسط گروه‌های تخصصی مواد خطرناک در حوادث و سوانح، بر اساس تقسیم‌بندی نه‌گانه بند (۶) ماده (۱) این آیین‌نامه، ضروری است واحد قانونی مربوط تجهیزات لازم را با هماهنگی وزارت امور خارجه، گمرک جمهوری اسلامی ایران، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان‌های مسئول هر یک از مواد خطرناک (مرتبط با مواد شیمیایی، زیستی (بیولوژیک) و پرتوزا) در کمترین زمان ممکن از مبادی ذی‌ربط وارد کشور کند و با رعایت مراحل ثبت اموال در قالب سازمان مرتبط، با قید فوریت به مکان موردنظر برای استفاده منتقل نماید.

ماده ۳۵ - کلیه دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و متصدیان بناها و انبارهایی که در آنها مواد خطرناک نگهداری می‌شود، موظفند نسبت به تهیه طرح پاسخ به حوادث و سوانح محتمل ناشی از مواد خطرناک و تأمین امکانات لازم با روش‌های منطبق بر ارزیابی‌های مخاطره (ریسک)، مربوط به بناها و انبارها اقدام نمایند. همچنین دستگاه‌های یادشده باید نسبت به تهیه برنامه عملیات

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۰ / ۹ / ۲۹

پاسخ به حوادث و سوانح ناشی از مواد خطرناک ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه اقدام و آن را به تأیید سازمان برسانند.

تبصره ۱- در بحران های ناشی از مواد خطرناک در سطوح ملی و استانی در صورت تشخیص فرمانده عملیات طبق ماده (۱۱) قانون، دستگاه تخصصی ذی ربط به عنوان فرمانده میدان و سایر دستگاه های اجرایی مربوط بسته به نوع ماده خطرناک، به عنوان دستگاه همکار اقدام می نماید.

تبصره ۲- مسئولیت پاسخ به شرایط اضطراری ناشی از مواد منفجره بر عهده ستاد کل نیروهای مسلح می باشد.

تبصره ۳- مسئولیت پاسخ به شرایط اضطراری ناشی از مواد زیستی (بیولوژیک) حوزه انسان، کشاورزی و دام به ترتیب بر عهده وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی می باشد.

تبصره ۴- مسئولیت پاسخ به شرایط اضطراری داخل محدوده نیروگاه های هسته ای و تأسیسات هسته ای ناشی از وقوع حوادث و سوانح، بر عهده سازمان انرژی اتمی ایران طبق ضوابط موجود می باشد.

تبصره ۵- مسئولیت پاسخ به شرایط اضطراری ناشی از وقوع حوادث و سوانح داخل محدوده تأسیسات نفتی بر عهده وزارت نفت/ شرکت مالک و بهره بردار می باشد.

تبصره ۶- در صورت بروز حوادث و سوانحی که منجر به انتشار مواد پرتوزا به خارج از مرزها و نواحی تحت مسئولیت بهره برداران تأسیسات هسته ای و پرتوی می شوند، مطابق با طرح ملی آمادگی و مقابله با شرایط اضطراری پرتوی اقدام می گردد.

ماده ۳۶- مسئولیت پاسخ اولیه به حوادث و سوانح ناشی از کلیه مواد خطرناک در محدوده و حریم محل رخداد، تا زمان رسیدن مسئول، براساس مفاد این آیین نامه بر عهده واحد/ اداره/ سازمان آتش نشانی می باشد.

ماده ۳۷- در محدوده های روستایی که فاقد واحد آتش نشانی مستقر می باشند، در صورت وقوع حوادث و سوانح مربوط به مواد خطرناک که منجر به وقوع بحران می گردد، مسئولیت عملیات پاسخ مطابق ماده (۱۱) قانون بر عهده فرمانده عملیات با همکاری دهیار می باشد. همچنین سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور موظف است نسبت به ایجاد سازوکار لازم در جهت شناسایی داوطلبان بومی آتش نشان در سطح روستاها با مسئولیت دهیاران و آرایه آموزش های تخصصی به داوطلبان اقدام نماید.

تبصره - مسئولیت تأمین تجهیزات حوزه پاسخ به حوادث ناشی از مواد خطرناک و آموزش های لازم در این خصوص به دهیاران در حوزه مواد خطرناک در محدوده روستاها بر عهده وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور) از طریق دهیاری ها می باشد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

ماده ۳۸- مسئولیت پاسخ به حوادث و سوانح ناشی از مواد خطرناک در بنادر، خارج از شمول ماده (۱۱) قانون حفاظت از دریاها و رودخانه‌های قابل کشتیرانی در مقابل آلودگی به مواد نفتی - مصوب ۱۳۸۹- و طرح ملی آمادگی، مقابله و همکاری در برابر آلودگی‌های نفتی و مواد خطرناک و سمی در دریا و رودخانه‌های قابل کشتیرانی موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۲۲۳۶/ت/۵۸۴۸۹-هـ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱، برعهده دستگاه متولی ماده خطرناک در بنادر مذکور با همکاری سازمان بنادر و دریانوردی می‌باشد.

ماده ۳۹- سازمان با مشارکت دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارت راه و شهرسازی، موظف است ظرف یک‌سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، دستورالعمل و ضوابط مشخص جهت تعیین تکلیف مسئولیت سازمان‌ها و دستگاه‌های مسئول به منظور امدادرسانی به وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک در زمان وقوع حوادث و شرایط اضطراری از جمله حوادث جاده‌ای حامل‌ها و ناوگان مواد شیمیایی خطرناک مانند واژگونی نفت‌کش‌ها، تأمین تجهیزات به منظور اطفای حریق در زمان آتش‌سوزی و انفجار، کمک‌های اولیه و امداد و نجات به مصدومین، جمع‌آوری و پاک‌سازی پسماندها و انتشار مهار نشده مواد خطرناک در محورهای مواصلاتی و جاده‌های کشور را تدوین و ابلاغ نماید.

ماده ۴۰- دستگاه‌های مسئول در عملیات پاسخ به وقوع حوادث و سوانح مواد خطرناک، در صورت تشخیص و نیاز به اطلاعات مربوط به هواشناسی متأثر از انتشار مواد خطرناک، موظف به استعلام از سازمان هواشناسی کشور می‌باشند و سازمان هواشناسی کشور موظف به همکاری و ارائه پاسخ مربوط در کوتاه‌ترین زمان ممکن می‌باشد.

ماده ۴۱- در صورت بروز حوادث منجر به انتشار مواد خطرناک، مطابق با سطح‌بندی حوادث و سوانحی که منجر به بحران می‌گردد، مسئولیت جمع‌آوری مواد و پسماندهای آلوده و خطرناک و نیز پاک‌سازی محیط‌زیست متناسب با سطح و نوع بحران، توسط فرمانده عملیات پاسخ و مطابق با طرح‌ها و برنامه‌های مصوب و ماده (۱۱) قانون و برنامه تعیین و انجام فرآیندهای نظارت سازمان حفاظت محیط‌زیست صورت می‌پذیرد. همچنین اداره کل مدیریت بحران استانداری‌ها، مسئولیت نظارت و هماهنگی با سازمان‌های مسئول صادرکننده مجوز بهره‌برداری به منظور جلوگیری از ادامه انتشار مواد در محیط و پاک‌سازی محل را خواهد داشت.

ماده ۴۲- به‌منظور ساماندهی اماکن و اشخاص فاقد پروانه تخصصی و فنی مواد خطرناک، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است نسبت به بررسی و در صورت تأیید مدارک نسبت به صدور مجوز فعالیت صادرات، واردات، میزان خرید مجاز، مصرف و یا توزیع این مواد با رعایت اسناد بالادستی امنیتی کشور از جمله مصوبات شورای امنیت کشور برای کلیه صنایع مصرف‌کننده یا توزیع‌کننده

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

مجاز مواد خطرناک اقدام نماید و در صورت عدم تأیید مدارک و ادامه فعالیت اماکن و اشخاص فاقد پروانه تخصصی و فنی مواد خطرناک نسبت به جمع‌آوری آنها با همکاری وزرات کشور اقدام نماید.

تبصره ۱- متصدی کالا موظف است هر ساله نسبت به درخواست بازدید فنی و تمدید پروانه بهره‌برداری ایمن اقدام نماید. در صورتی که نوع مواد خطرناک تولیدی و یا نگهداری شده توسط متصدی کالا تغییر نماید و یا در وضعیت دارنده پروانه بهره‌برداری تغییری ایجاد گردد، متصدی کالا موظف است نسبت به درخواست بازدید فنی و اخذ گواهی‌نامه ایمنی جدید از وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام نماید. دستگاه‌های صادرکننده مجوز موظف به نظارت دوره‌ای پروانه بهره‌برداری متصدیان کالا می‌باشند.

تبصره ۲- صدور مجوز در خصوص مؤسسات پژوهشی، درمانی و مراکز پزشکی، دامپزشکی و گیاه‌پزشکی دارای مواد خطرناک، پس از اخذ مجوز از دستگاه مسئول، پروانه کار متقاضی به ترتیب از سوی وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی صادر خواهد شد.

ماده ۴۳- متصدیان کالا، حمل و نقل و توزیع مواد خطرناک موظفند موارد زیر را در کوتاه‌ترین زمان ممکن متناسب با نوع ماده خطرناک به واحد قانونی مربوط به شرح زیر اعلام کنند:

- ۱- توقف یا تعلیق بهره‌برداری از مواد خطرناک و اعلام به دستگاه مسئول صادرکننده پروانه.
- ۲- مفقودشدن و یا سرقت مواد خطرناک و اعلام به نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دستگاه مسئول تخصصی.

۳- هرگونه شرایط منجر به حوادث و سوانح، اخلال، عیب و یا تغییرات در رابطه با مواد خطرناک که احتمال افزایش مخاطرات بالقوه برای جان افراد را دربرداشته باشد و اعلام برای پاسخ اولیه به واحد/ اداره / سازمان آتش‌نشانی.

۴- سوانح ناشی از بهره‌برداری از مواد خطرناک و اعلام برای پاسخ اولیه به واحد/ اداره / سازمان آتش‌نشانی.

ماده ۴۴- در صدور مجوز ساخت هرگونه بنا با کاربری مسکونی، تجاری، تفریحی و اراضی با کاربری عمومی از قبیل فضای سبز در اطراف تأسیسات و تجهیزات مرتبط با مواد خطرناک، لازم است کلیه مفاد آیین‌نامه اجرایی قانون تعیین حریم حفاظتی- امنیتی اماکن و تأسیسات کشور موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۲۸۷۱-۹۷/م/ت/۵۲۲۴۴ هـ مورخ ۱۳۹۷/۷/۱۷ رعایت گردد.

ماده ۴۵- بهره‌برداری از تأسیسات مواد خطرناک منوط به انجام بازبینی ایمنی پیش از راه‌اندازی تأسیسات مذکور توسط بهره‌برداران مواد خطرناک یا مشاور ذی‌صلاح می‌باشد.

ماده ۴۶- شهرداری‌ها موظفند ضمن بررسی مجوزهای لازم جهت صدور پروانه ساختمانی مربوط به اماکن مواد خطرناک، نسبت به بازبینی دوره‌ای مجوزهای صادرشده از دستگاه مربوط اقدام نمایند.

ماده ۴۷- در صورت عدم رعایت ضوابط و دستورالعمل‌های مندرج در این آیین‌نامه، برابر با ضوابط و مقررات سازمان‌ها و دستگاه‌ها در تولید، مصرف، نگهداری و حمل مواد خطرناک، با متخلفان برخورد خواهد شد.

ماده ۴۸- در صورت تخلف شرکت‌های خصوصی از مقررات و ضوابط این آیین‌نامه، با اعلام واحد قانونی مرتبط، دستگاه مسئول موظف است طبق مقررات و ضوابط مربوط، نسبت به صدور اخطار مهلت‌دار و یا لغو/ تعلیق پروانه/ مجوز شرکت خاطی اقدام لازم را به عمل آورد. رفع تعلیق صرفاً منوط به انجام اقدامات اصلاحی با تأیید واحد قانونی مربوط می‌باشد.

ماده ۴۹- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است در چهارچوب ماده (۹۶) قانون کار - مصوب ۱۳۶۵-، کارگاه‌های مشمول قانون کار را از حیث رعایت ضوابط نگهداری، حمل و مصرف مواد خطرناک در محیط‌های کار مورد بازرسی مستمر قرار دهد و در صورت مشاهده هرگونه تخلف، در چهارچوب آیین‌نامه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار و سایر قوانین و مقررات مربوط اقدام مقتضی را اعمال نموده و حسب مورد براساس گروه ماده خطرناک موضوع را به واحد قانونی ذی‌ربط گزارش دهد.

ماده ۵۰- سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، نسبت به تبیین حدود و وظایف هر یک از سازمان‌ها و نهادهای مسئول برای جلوگیری از وقوع حوادث و سوانح - در چهارچوب وظایف قانونی آنها- و تدوین سازوکار اجرایی مناسب در زمان سرقت، مفقودشدن و هرگونه سوءاستفاده احتمالی از مواد خطرناک اقدام نماید.

ماده ۵۱- کارگروه مواد خطرناک با حضور نمایندگان دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و سازمان‌های حفاظت محیط‌زیست، ملی استاندارد ایران و مدیریت بحران کشور تشکیل می‌گردد. کارگروه مذکور تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های موردنیاز مربوط به این آیین‌نامه، تدوین و به‌روزرسانی فهرست مواد خطرناک و هماهنگی و نظارت بر دستورالعمل‌هایی که توسط دستگاه‌های مسئول تهیه می‌شود را بر عهده دارد. دبیرخانه کارگروه مواد خطرناک در سازمان مستقر و رییس این کارگروه رییس سازمان است.

ماده ۵۲- وزارت راه و شهرسازی موظف است ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه با همکاری کارگروه مواد خطرناک و سازمان، نسبت به تهیه و به‌روزرسانی دستورالعمل‌های اجرایی حمل و نقل جاده‌ای، دریایی، هوایی و ریلی مواد خطرناک اقدام نماید.

ماده ۵۳- دستگاه‌های اجرایی متولی این آیین‌نامه موظفند پیشنهادها را منوط به اعتبارات مورد نیاز اجرای آیین‌نامه را پس از تأیید سازمان، به سازمان برنامه و بودجه کشور برای پیش‌بینی در لوایح بودجه سنواتی ارایه نمایند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۰/۹/۲۹

ماده ۵۴- مسئولیت تامین ایمنی و پاسخ به فرایند خرید، تولید، نگهداری و حمل و مصرف مواد خطرناک مرتبط با موارد نظامی در نیروهای مسلح به عهده نیروهای مسلح و تابع مقررات مربوط است و مشمول این آیین نامه نمی باشد.

ماده ۵۵- نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه برعهده سازمان است و تمامی دستگاه های ذی ربط در حوزه کاری خود موظف به نظارت دقیق در این زمینه بوده و موظفند گزارش نظارت خود را به طور سالانه مطابق قالب درخواستی به سازمان منعکس نمایند.

محمد مخبر
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.